

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ



# СПОРТИВНИЙ ВІСНИК ПРИДНІПРОВ'Я

*Науково-практичний журнал*

**№2-3/2007**



<i>Наталія Пангелова</i>	Спортивний вектор фізичного виховання в дошкільних освітніх установах.....	54
<i>Наталія Москаленко</i>	Спрямованість фізичних навантажень на фізкультурно-оздоровчих заняттях з дітьми 6-10 років .....	57
<i>Владимир Корзенко, Алексей Смотрицкий, Светлана Овчинникова</i>	Физическое воспитание и культура здоровья.....	63
<i>Олена Маркова</i>	Деякі аспекти формування у старших підлітків компонентів здорового способу життя.....	66
<i>Андрій Мандюк</i>	Кількісна оцінка фактів опису проявів фізичних якостей людини в українському прозовому фольклорі .....	69
<i>Марина Карченкова</i>	Особливості професійної діяльності фахівців фізичної культури і спорту.....	72
<i>Ігор Жосан</i>	Оцінка розвитку динамічної силової витривалості хлопців 13-17 років .....	75
<i>Григорій Грибин</i>	Соціальні та духовні виміри особистості студента у фізичному вихованні та спорті .....	78
<i>Світлана Дудіська</i>	Особливості проведення занять з футболу із школярами середнього шкільного віку .....	82
<i>Іван Гайдук</i>	Атлетична гімнастика в системі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів.....	85
<i>Едвард Вільчковський, Анастасія Вільчковська, Володимир Пасічник</i>	П'єр де Кубертен – педагог, просвітник і визначний діяч культури (до 70 річчій смерті).....	90
<b>V</b> <i>Мирослав Дутчак</i>	Особливості підготовки майбутніх менеджерів «спорту для всіх» в Україні.....	95
<i>Геннадій Сошак</i>	Ефективність технології неперервної реабілітаційно-адаптивної рухової діяльності дітей з церебральним паралічем у спеціальних професійно-освітніх навчальних закладах .....	99
<i>Світлана Рясса</i>	Порівняльний аналіз ступеню сформованості образу майбутньої професійної діяльності та його взаємозв'язок із психологічними властивостями студентів Інституту фізичної культури.....	105

## II. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

<i>Наталія Чекмарьова</i>	Критерії розвитку рухової здібності до просторової диференціації хлопців у віці 7 – 14 років .....	110
<i>Ольга Лазарчук</i>	Особливості планування підготовленості тенісистів першого року навчання.....	114

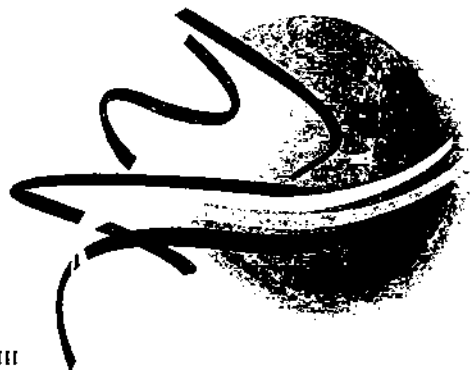


# I. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

## ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ СПОРТУ ДЛЯ ВСІХ В УКРАЇНІ

Мирослав Дутчак

Національний університет фізичного виховання і спорту України



### Анотація

В статті показано, що підготовка майбутніх менеджерів спорту для всіх в Україні являється малоефективною: не формується необхідний рівень готовності к професійній діяльності в ринкових умовах і к впровадженню гуманістично орієнтованого спорту для всіх. Характерні ознаки наявної системи підготовки майбутніх менеджерів спорту для всіх в Україні.

### Annotation.

In article it is shown, that preparation of the future managers of Sports for All in Ukraine is ineffective: necessary level of readiness for professional work in market conditions and to introduction of humanism the focused Sports for All is not formed. Characteristic signs of existing system of preparation of the future managers of Sports for All in Ukraine are researched.

**Постановка проблеми.** Сучасні тенденції демографічного розвитку в Україні, зростання рівня захворюваності населення, відставання українців за показниками тривалості життя у порівнянні з представниками провідних країн світу зумовлюють необхідність першочергового розв'язання проблем зміцнення здоров'я людини як найвищої соціальної цінності. За таких умов особливою вагою набуває формування здорового способу життя, важливим чинником якого є масовий спорт.

Актуальність і доцільність проведеного дослідження обумовлені необхідністю подолання наявної суперечності між однотипністю професійної підготовки майбутніх спортивних менеджерів й різним характером та особливостями їхньої діяльності в спорті для всіх та в професійному спорті.

Науковим підґрунтям для обґрунтування педагогічних засад гуманізації масового спорту стали результати досліджень проблем професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту в Україні [5, 6, 7].

Робота виконана відповідно до теми 1.3.1. «Управлінські та педагогічні засади гуманізації масового спорту в Україні» Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010 роки (№ державної реєстрації 0107U000496).

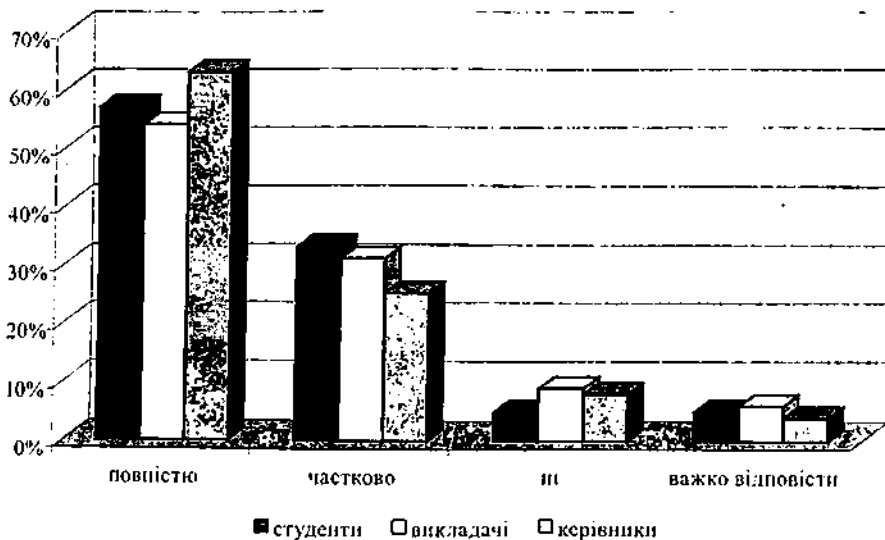
**Мета дослідження** – вивчення особливостей підготовки майбутніх менеджерів спорту для всіх з

подальшим визначенням на цій основі перспективних шляхів її удосконалення.

**Методи та організація дослідження.** Для досягнення зазначеної мети у квітні-травні 2006 року проведено констатуючий експеримент, в ході якого за допомогою спеціально розробленого інструментарію здійснено анкетне опитування 1504 студентів та 510 викладачів 16 вищих навчальних закладів, в яких здійснюється підготовка фахівців для сфери фізичної культури і спорту, та 587 керівників та спеціалістів структурних підрозділів з фізичної культури і спорту обласних держадміністрацій, облрад спортивних товариств, інших громадських та комерційних організацій фізкультурно-спортивної спрямованості з 21 області України.

**Результати дослідження та їх обговорення.** В ході констатуючого експерименту встановлено, що 65% викладачів повністю поділяють твердження, що спорт для всіх є соціальним явищем, що характеризується використанням різних видів рухової активності. Абсолютна більшість студентів (61% – повністю, 34% – частково) вважають, що спорт для всіх дає широкі можливості для задоволення потреб людини в організації дозвілля на основі здорового способу життя. Практично кожен другий (51%) керівний працівник сфери фізичної культури і спорту на регіональному рівні визначає пріоритетним напрямком своєї





**Рис. 1. Розподіл відповідей щодо необхідності впровадження гуманістично орієнтованого спорту для всіх**

професійної діяльності сприяння розвитку спорту для всіх.

Таке ставлення до спорту для всіх як важливого компонента формування здорового способу життя засвідчує зростаючий інтерес до його характеристики як в освітньому, так і в практичному сенсі. Отже, можна вважати, що за останні роки в Україні відбулася переорієнтація у сприйнятті масового спорту від притаманного радянського підходу до світових стандартів.

Разом з цим, більшість респондентів указують на необхідність гуманізації спорту для всіх в Україні (рис. 1.). Так питома вага керівних працівників, які вважають,

що «впровадження гуманістично орієнтованого спорту для всіх є нагальною проблемою сьогодення», становить 63%. Таку ж думку підтримують і 54% викладачів. На запитання анкети «Чи поділяєте Ви твердження про те, що спорт для всіх повинен бути гуманізованим і враховувати інтереси, потреби і мотиви особистості?» 57% студентів відповідають, що «повністю».

Фахівці сфери фізичної культури і спорту високо оцінили можливість запропонованої автором концепції гуманізації масового спорту стосовно збільшення рівня охоплення населення організованою руховою активністю в Україні (таблиця 1.). Зокрема, майже половина виклада-

чів (47%) та керівних працівників (47%) переконані в цьому, а близько третини (відповідно 40% і 33%) інших частково погоджуються з цим. Очевидно, що в міру реалізації запропонованої концепції, кількість її прихильників зростатиме. Лише 3% керівних працівників вважають, що управлінські технології впровадження гуманістично орієнтованого спорту для всіх є достатньо розробленими, 40% цих респондентів відзначили також недосконалість діючих механізмів збору інформації про розвиток спорту для всіх з метою прийняття ефективних управлінських рішень. А третина (30%) опитаних студентів зовсім не володіє управлінськими технологіями для гуманізації масового спорту.

У спеціальних літературних джерелах [1, 2, 3, 4] обґрунтовано доведено, що результативність використання сучасних технологій розвитку тієї чи іншої складової спортивної діяльності в значній мірі залежить від рівня кваліфікації менеджерів. Водночас думка керівних працівників сфери фізичної культури і спорту про існуючу систему підготовки управлінських кадрів загалом доволі невтішна: кількість респондентів, які схвально оцінили її, є дуже малою (таблиця 2.). Крім цього, лише 18% викладачів вважають, що «якість управлінської освіти у вищих навчальних закладах фізкультурного профілю відповідає потребам розвитку спорту для всіх в умовах ринкової економіки».

Про серйозність недоліків у функціонуючій системі підготовки майбутніх менеджерів сфери фізичної культури і спорту свідчать результати опитування студентів. Так майже кожен третій (28%) з них вважає себе не підготовленим до професійної діяльності в якості менеджера фітнес-центру, а 24% – до виконання обов'язків менеджера професійних спортивних клубів. Частково до вказаної робо-

*Таблиця 1.*

**Розподіл відповідей на запитання «Чи вважаєте Ви, що реалізація концепції гуманізації масового спорту в Україні, яка передбачає домінування інтересів, потреб і мотивів особистості, спроможна збільшити кількість людей, залучених до повноцінних занять доступними видами рухової активності?», %**

Респонденти	Варіанти відповіді			
	повністю	частково	ні	Важко відповісти
Керівні працівники сфери фізичної культури і спорту областей	47	33	10	10
Викладачі вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців для сфери фізичної культури і спорту,	47	40	11	2



Таблиця 2.

Розподіл відповідей керівних працівників сфери фізичної культури і спорту в областях України стосовно системи підготовки менеджерів, %

Питання	Варіанти відповіді			
	повністю	частково	ні	важко відповісти
«Чи задоволені Ви рівнем знань менеджменту фізичного виховання та спорту, якими Ви оволоділи під час навчання у вищому навчальному закладі?»	14	41	37	8
«Чи задоволені Ви професійною підготовкою випускників вищих навчальних закладів, які здобули спеціалізацію менеджера фізичного виховання і спорту чи організатора фізичної культури і спорту?»	4	48	32	16

ти готові лише відповідно – 42% і 46% опитаних. Деяко краща, хоча і напружена ситуація стосовно рівня підготовленості студентів до організації та проведення спортивно-масової роботи серед населення («повністю» – 30%, «частково» – 48%, «ні» – 15%, «важко відповісти» – 7%).

Таким чином, очевидною є проблема з удосконалення системи підготовки менеджерів фізичного виховання і спорту з урахуванням специфіки різних суспільних проявів як фізичної культури, так і спорту вищих досягнень. Перспективним напрямом цієї роботи, на нашу думку, є диференціація підготовки менеджерів відповідно до специфіки їхньої майбутньої професії та з урахування індивідуальної схильності до такої роботи. Наше припущення отримало підтримку в ході констатуючого експерименту. Так, відповідаючи на питання «Чи погоджуєтесь Ви з пропозицією здійснювати професійну підготовку окремо – майбутніх менеджерів спорту вищих досягнень і майбутніх менеджерів спорту для всіх?» більша половина (54%) керівних працівників відповіли, що «повністю». Аналогічної думки дотримуються значна кіль-

кість викладачів та студентів вищих навчальних закладів, в яких здійснюється підготовка фахівців для сфери фізичної культури і спорту (рис. 2).

Аналіз відповідей студентів на запитання стосовно рівня їхніх знань з менеджменту спорту для всіх не дає підстав для його компліментарної оцінки. Так лише 11% студентів вважають, що повністю володіють таким знаннями. До речі, найвищим цей показник є у студентів Національного університету фізичного виховання і спорту України (23%) та Харківської академії фізичної культури (17%),

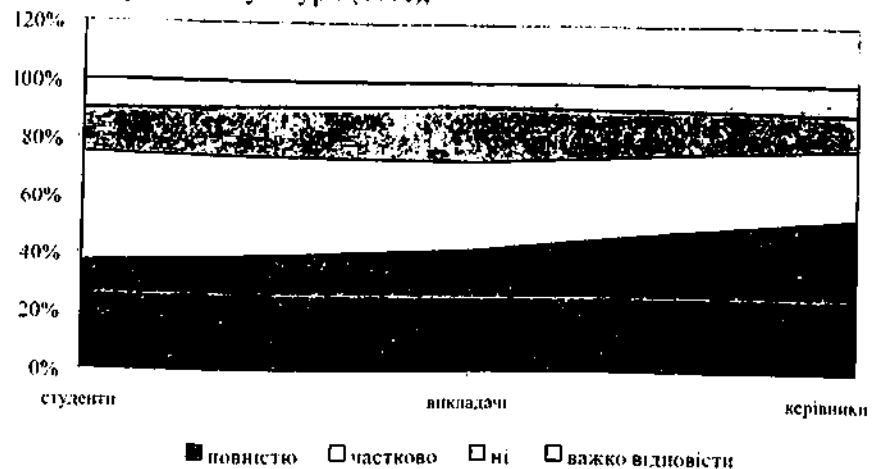


Рис. 2. Розподіл відповідей на питання «Чи погоджуєтесь Ви з пропозицією здійснювати професійну підготовку окремо – майбутніх менеджерів спорту вищих досягнень і майбутніх менеджерів спорту для всіх?»

а найнижчим – на факультетах фізичного виховання Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (3%) та Міжнародного університету «Рівненський економіко-гуманітарний інститут» імені С. Дем'янчука (6%). Очевидно, що це зумовлено розрізненістю за обсягом та змістом навчальних модулів зі спорту для всіх у вказаних вищих навчальних закладах.

З особливостями діяльності менеджера спорту для всіх повністю ознайомлені 14% та частково – 44% студентів, а третина (33%) студентів не мають уяви про таку роботу. Зазначена ситуація актуалізує необхідність запровадження цілеспрямованої підготовки у вищих навчальних закладах окремо менеджерів спорту для всіх та збільшення уваги в навчальному процесі на характеристику відповідної професійної діяльності.

Доцільність використання вказаного підходу підтверджується результатами відповіді студентів на питання «Чи підготовлені Ви до врахування у своїй майбутній професійній діяльності інтересів і потреб споживачів і кон'юнктури ринку у спорті для всіх?»: «повністю» – 20%, «частково» – 45%, «ні» – 17%, «важко відповісти» – 18%.

Для успішної підготовки менеджерів спорту для всіх необхідно

здійснювати регулярне підвищення рівня кваліфікації науково-педагогічних кадрів. Серед опитаних викладачів таку потребу відчуває 80% респондентів.

З поміж головних проблем підготовки менеджерів фізичного виховання і спорту особливе місце відводиться відсутності необхідної наукової та навчальної літератури. На це вказує кожен третій студент, 43% – викладачів та більша половина (52%) керівних працівників сфери фізичної культури і спорту на регіональному рівні.

#### Висновки.

1. В суспільній думці практиків, викладачів та студентів сфери фізичної культури і спорту загалом підтримується запропоноване нами тлумачення *спорту для всіх* як самостійного соціального явища, що спрямоване на збереження здоров'я людини та характеризується регулярним використанням під час дозвілля доступних видів організованої рухової активності помірної інтенсивності та обсягу у формальних та/або неформальних структурах, самостійно.
2. Нинішня вітчизняна система *спорту для всіх* має бути гуманізованою на основі обґрунтованої нами концепції, яка передбачає домінування інтересів, потреб і мотивів кожної особистості. Більшість респондентів підтримують думку, що втілення цієї концепції дозволить збільшити рівень охоплення населення України масовим спортом.
3. Підготовка майбутніх менеджерів фізичного виховання і спорту, загалом, та менеджерів *спорту для всіх*, зокрема, є ма-

лоєфективною. Під час навчання у студентів не формується необхідний рівень готовності до професійної діяльності в ринкових умовах та до впровадження гуманістично орієнтованого *спорту для всіх*.

4. Характерними ознаками існуючої системи підготовки майбутніх менеджерів *спорту для всіх* в Україні є:
  - одночасна підготовка таких фахівців разом з майбутніми менеджерами спорту вищих досягнень;
  - відсутність стандартизованих підходів до формування змісту, форм та методів навчального процесу з менеджменту *спорту для всіх* у вищих навчальних закладах, в яких здійснюється підготовка фахівців для сфери фізичної культури і спорту;
  - низька орієнтація на ознайомлення з характером професійної діяльності менеджера *спорту для всіх*;
  - недостатнє використання в навчальному процесі інформаційних та комунікаційних технологій, освітніх інновацій;
  - незадовільне науково-методичне забезпечення навчального процесу, відсутність необхідної навчальної літератури;
  - необхідність регулярного підвищення кваліфікації відповідних науково-педагогічних кадрів.
5. Удосконалення підготовки майбутніх менеджерів *спорту для всіх* потребує обґрунтування відповідного навчально-методичного комплексу для студентів та викладачів, який дозволить мінімізувати визначені недоліки вказаного процесу.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Жолдак В.И., Сейранов С.Г. Социология менеджмента физической культуры и спорта. – М.: Советский спорт, 2003. – 384 с.
2. Исаев А.А. Спортивная политика России. – М.: Советский спорт, 2002. – 512 с.
3. Переверзин И.И. Менеджмент спортивной организации: Учебное пособие. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Физкультура и спорт, 2006. – 464 с.
4. Пилоян Р.А., Суханов А.Д. Модель раздельного управления спортом для всех и спортом высших результатов // Теория и практика физической культуры. – 1999. – № 12. – С. 26, 39-42.
5. Сущенко Л.П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах: Автореф. дис. ... д-ра пед. наук. – К., 2003. – 45 с.
6. Шиян Б.М. Теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних навчальних закладах: Автореф. дис. ... д-ра пед. наук. – К., 1997. – 50 с.
7. Щкрєбтій Ю.М. Стан та напрями удосконалення системи підготовки кадрів для фізичного виховання і спорту // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні» / за ред. В.І.Завадського, Ю.М.Щкрєбтія. – Київ-Луцьк: Веже, 1996. – С. 3-16.

